

JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 18. december 2019
Kontor: Forvaltningsretskontoret
Sagsbeh: Jakob Liebetrau
Sagsnr.: 2019-0030-3152
Dok.: 1309180

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 362 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 20. november 2019. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Lisbeth Bech Poulsen (SF).

Nick Hækkerup

/

Anne-Mette Lyhne Jensen

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 362 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

»Kan ministeren oplyse, hvordan forslagene om systemtransparens i den norske betænkning om ændring af forvaltningsloven og den svenske betænkning om ændring af offentlighedsloven adskiller sig fra gældende ret i Danmark?«

Svar:

1. Den 23. oktober 2015 blev der i Norge nedsat et udvalg til at revidere *Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven)*. Den 14. marts 2019 fremlagde udvalget sin udredning, som indeholder et udkast til ny forvaltningslov (»*Ny forvaltningslov. Lov om saksbehandlingen i offentlig forvaltning (forvaltningsloven)*«), NOU 2019:5).

Udkastet indeholder bl.a. følgende bestemmelser:

»§ 11. Helautomatisert saksbehandling

Kongen kan gi forskrift om at forvaltningsorganet på bestemte sakområder kan treffe avgjørelser ved helautomatisert saksbehandling. Avgjørelser som er lite inngripende overfor den enkelte, kan treffes ved helautomatisert behandling uten hjemmel i forskrift.

§ 12. Automatiserte saksbehandlingssystemer

(1) Forvaltningsorganet skal dokumentere det rettslige innholdet i automatiserte saksbehandlingssystemer. Dokumentasjonen skal offentliggjøres, hvis ikke annet følger av lov eller særlige hensyn taler mot det.

(2) Kongen kan gi forskrift om krav til systemer og om offentliggjøring etter denne paragrafen.«

2. I Sverige blev der den 24. november 2016 nedsat en kommission, som har haft til opgave at kortlægge og analysere, i hvilket omfang lovgivningen unødigt komplicerer digital udvikling og samarbejde for den offentlige administration. Kommissionen afgav sin udredning til den svenske regering i marts 2018 (»*Juridik som stöd för förvaltningens digitalisering*«, SOU 2018:25).

Den svenske kommissionsudredning indeholder en række forskellige forslag til ændringer af gældende lovgivning. Udredningen indeholder følgende forslag til nye bestemmelser i 4. kapitel i den svenske offentlighedslov (*offentlighets- och sekretesslagen*):

»3 §

Om en myndighet för handläggning av ett mål eller ärende använder sig av ett underlag i en databas eller annan digital källa, ska underlaget tillföras handlingarna i målet eller ärendet i läsbar form. En myndighet behöver inte tillföra underlaget till handlingarna i målet eller ärendet enligt första meningen om det finns särskilda skäl mot det.

När en myndighet tillämpar första stycket andra meningen ska myndigheten se till att information kan lämnas om vilken eller vilka databaser eller andra digitala källor som innehåller ett underlag för handläggningen av målet eller ärendet.

3 a §

En myndighet ska se till att information kan lämnas om hur myndigheten vid handläggning av mål eller ärenden använder algoritmer eller datorprogram som, helt eller delvis, påverkar utfallet eller beslutet vid automatiserade urval eller beslut.«

3. På nuværende tidspunkt ses den norske udredning ikke at have udmøntet sig i vedtagelsen af en ny norsk forvaltningslov, ligesom heller ikke den svenske offentlighedslov ses ændret i overensstemmelse med kommissionsudredningens forslag.

Indholdsmæssigt synes de citerede udkast til bestemmelser fra den norske udredning dels at fastsætte en bemyndigelsesbestemmelse, der giver mulighed for at fastsætte regler om brug af automatiseret sagsbehandling, dels at fastlægge hvornår der kan anvendes automatisk sagsbehandling uden særskilt hjemmel. Herudover lægges der op til at fastsætte, hvilke dokumentationskrav der gælder for automatiske sagsbehandlingssystemer, herunder at den påkrævede dokumentation som udgangspunkt skal offentliggøres.

For så vidt angår de citerede bestemmelser fra den svenske udredning, forekommer disse umiddelbart at knytte sig til dokumentationskrav, når der i sagsbehandling inddrages oplysninger fra databaser og andre digitale kilder, eller gøres brug af algoritmer eller IT-programmer, der helt eller delvis påvirker sagens resultat.

4. Forvaltningsloven eller offentlighedsloven indeholder ikke udtrykkelige regler om »systemtransparens«. Ordet ses heller ikke at optræde i de udredninger fra Sverige og Norge, som spørgsmålet omtaler. Ved »systemtransparens« forstås umiddelbart gennemsigtighed – navnlig for sagens parter – i grundlaget for digitaliseret og automatiseret offentlig sagsbehandling (her-

under afgørelsesvirksomhed), dvs. åbenhed om, hvordan sagsgange, vurderinger og beslutninger er indbygget i og formes i digitale løsninger og systemer.

Der findes ikke særregler i forvaltningsloven eller offentlighedsloven for digitaliseret eller automatiseret sagsbehandling, som svarer til det ovenfor gengivne indhold af forslagene i de norske og svenske udredninger, men de almindelige forvaltningsretlige regler og principper gælder.

I den forbindelse bemærkes det, at offentlighedslovens § 12, stk. 1, giver ret til indsigt i en beskrivelse af de typer af oplysninger, der indgår i en database, hvilket grundlag oplysningerne bygger på, samt oplysninger om, hvilke formater en database anvender (databeskrivelse). Denne ret gælder i forhold til databaser, som en forvaltningsmyndighed anvender i forbindelse med konkret sagsbehandling eller i forbindelse med udarbejdelse af offentliggjorte analyser, beregninger og lignende.

Herudover er der adgang til oplysninger om indretningen af automatiserede sagsbehandlingssystemer, hvori der behandles personoplysninger, efter artikel 13, stk. 2, litra f, i databeskyttelsesforordningen, der har følgende ordlyd:

»Stk. 2. Ud over de oplysninger, der er omhandlet i stk. 1, giver den dataansvarlige på det tidspunkt, hvor personoplysningerne indsamles, den registrerede følgende yderligere oplysninger, der er nødvendige for at sikre en rimelig og gennemsigtig behandling:

...

- f) forekomsten af automatiske afgørelser, herunder profilering, som omhandlet i artikel 22, stk. 1 og 4, og i disse tilfælde som minimum meningsfulde oplysninger om logikken heri samt betydningen og de forventede konsekvenser af en sådan behandling for den registrerede«

Der kan desuden henvises til databeskyttelsesforordningens artikel 25, hvorefter den dataansvarlige skal gennemføre passende tekniske og organisatoriske foranstaltninger med henblik på at sikre databeskyttelse gennem design og standardindstillinger.

Det følger heraf, at IT-systemer på forhånd skal indrettes således, at de kan leve op til de databeskyttelsesretlige krav, herunder også krav om gennemsigtighed i f.eks. reglerne i artikel 13 og 14 om pligt til at oplyse de registrerede om behandling af personoplysninger.

5. Der henvises i øvrigt til den samtidige besvarelse af spørgsmål nr. 361 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg.